

"KO'RMAYDIGAN, AMMO ESHITADIGAN: KO'ZI OJIZLIKNING SABABLARI VA KELIB CHIQISH PATALOGIYASI"

*Ibragimova Durdoni Dilmurod qizi Alfraganus Universiteti Pedagogika
fakulteti Maxsus pedagogika fakulteti 1-bosqich talabasi*

*Utbasarova Umida Alfraganus Universiteti Pedagogika fakulteti
kafedrasi o'qituvchisi*

Аннотация:

Ushbu maqolada tiflopedagogika fanining mazmuni, maqsadi va vazifalari yoritilgan bo'lib, ko'r va zaif ko'ruvchi bolalarning ta'lim-tarbiyasi, ularning mehnatga tayyorlanishidagi pedagogik yondashuvlar tahlil qilinadi. Shuningdek, ko'ruv nuqsonlarining tug'ma va orttirilgan sabablari, ularning rivojlanish xususiyatlari, oldini olish choralariga ham e'tibor qaratilgan. Tiflopedagogikaning metodik asoslari va maxsus ta'lim muassasalarining roli, ko'ruv organi kasalliklari bilan bog'liq muammolar haqida ham batafsil ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: tiflopedagogika, zaif ko'ruvchi bolalar, maxsus pedagogika, ko'ruv nuqsonlari, tug'ma va orttirilgan, o'quv tarbiya jarayoni, sanitar gigienik normalar.

Аннотация

В данной статье раскрывается содержание, цели и задачи тифлопедагогики, анализируются педагогические подходы в обучении, воспитании и подготовке к труду слепых и слабовидящих детей. Также уделяется внимание врожденным и приобретенным причинам нарушений зрения, особенностям их развития и мерам профилактики. Подробно

изложены методические основы тифлопедагогики и роль специальных образовательных учреждений, а также проблемы, связанные с заболеваниями органа зрения.

Ключевые слова: тифлопедагогика, слепые дети, специальная педагогика, нарушения зрения, врожденные и приобретенные, учебно-воспитательный процесс, санитарно-гигиенические нормы.

Annotation

This article elucidates the content, goals, and objectives of typhlopedagogy, analyzing pedagogical approaches to the education, upbringing, and vocational training of blind and visually impaired children. Attention is also paid to congenital and acquired causes of visual impairments, their developmental characteristics, and preventive measures. The methodological foundations of typhlopedagogy and the role of special educational institutions are detailed, along with problems related to diseases of the visual organ.

Keywords: typhlopedagogy, visually impaired children, special pedagogy, visual impairments, congenital and acquired, educational process, sanitary and hygienic norms.

Tiflopedagogika yunoncha „typlos“ soʻzidan olingan boʻlib, koʻr va pedagogika maʼnolarini anglatadi.

Maxsus pedagogika koʻr va zaif koʻruvchi bolalarni oʻqitish, tarbiyalash hamda ularni mehnatga tayyorlash masalalarini ishlab chiqadigan sohasi.

Bolalarning aqliy va jismoniy qobiliyatlari rivojlanishi umumiy oʻrta maʼlumotga ega boʻlish, hayot va mehnatga tayyorlash maqsad qilib qoʻyadi.

Tiflopedagogika ko‘r va zaif ko‘ruvchi bolalar uchun ta’limni takomillashtirish yo‘llarini, o‘quv-tarbiya jarayonini tashkil etish metodlarini, maxsus maktab hamda maktabgacha ta’lim muassasalar tuzilmasini, ularning ta’lim tarbiyasini tashkiliy shakllarini ishlab chiqadi.

Ko‘ruv jarayon buzilishi tug‘ma va keyinchalik paydo bo‘lishi mumkin.

Tug‘ma ko‘rlik homilaning ona qornidagi vaqtida bo‘lgan kasalliklar

va shikastlanish oqibatida paydo bo‘lishi yoki ba’zi bir ko‘ruv nuqsoning nasldan-naslga irsiy o‘tishi natijasida bo‘lishi mumkin.

Odatda qiyinchilik paydo bo‘lgan ko‘rlik ko‘ruv organlarining kasallanishi oqibatida -to‘r parda, shox parda, markaziy nerv sistemasining kasalliklari, meningit, miyadagi shish, meningoensefalit, organizmning umumiy kasallanishi, qizamiq, gripp, miyaning travmatik shikastlanishi oqibatida paydo bo‘ladi.

Ko‘ruv analizatorining buzilishining rivojlanishi va turg‘un turlari mavjud.

Rivojlanuvchi ko‘ruv nuqsonida patologik jarayonlarning ta’sirida ko‘ruv jarayonining doimiy ravishda yomonlashuvi ro‘y beradi.

Masalan: glaukomada ko‘zning ichki bosimi ko‘tarilib ketadi va ko‘z to‘qimalarida o‘zgarishlar sodir bo‘ladi.

Sanitar-gigienik normalariga rioya qilinmaganida o‘quv va yozuvda ko‘zning yaqindan ko‘rishi va uzoqdan ko‘rishining susayishi kuzatiladi.

Xulosa:

Tiflopedagogika ko‘r va zaif ko‘ruvchi bolalarning ta’limi va tarbiyasini tashkil etishning muhim yo‘nalishidir. Tajriba davomida ko‘ruv nuqsonlari bolaning rivojlanishiga qanday ta’sir ko‘rsatishini, shuningdek, maxsus yondashuv va

metodlar zarurligini anglash imkoniyati bo'ldi. Bunday bolalarga ta'lim berishda sabr, e'tibor va to'g'ri tashkiliy ishlar hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanligi isbotlandi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Axmedova, Z. R. (2017). Maxsus pedagogika. Toshkent: «O'qituvchi» nashriyoti.
2. Mavlonova, R. A. (2018). Tiflopedagogika asoslari. Toshkent: «Ilm Ziyo».
3. Qodirova, M. (2015). Ko'zi ojiz bolalar bilan ishlash metodikasi. Toshkent: TDPU nashriyoti.
4. Sattarova, M. (2020). Maxsus ehtiyojli bolalar psixologiyasi. Toshkent: Fan va texnologiya.
5. G'ulomova, G'. (2016). Tibbiyotda oftalmologik kasalliklar. Toshkent: Salomatlik nashriyoti.
6. M.Q. Yunusova, M. A. Xolboyeva (2019). Korreksion pedagogika asoslari. Nukus: Bilim nashriyoti.
7. Vasileva, M. I. (2004). Tiflopedagogika: darslik oliy o'quv yurtlari uchun. Moskva: Akademiya nashriyoti.
8. Sokolovskaya, A. V. (2010). Psixologiya slepux i slabovidyayux detey. Moskva: Vlados.
9. Rossijskaya akademiya obrazovaniya (2012). Defektologiya: Entsiklopedicheskiy slovar'. Moskva: Pedagogika-Press.